

# MILJØUDVALGETS

## 2-dages EKSKURSION

tirsdag den 4. & onsdag den 5. september 2012 - med overnatning på Nr. Vosborg  
- afgang med Naturbussen fra Rigsdagsgården d. 4/9, kl. 8.00 (program s. 3)



*"...engang skal der komme vesterfra en mand svøbt i en blå kappe, som skal bringe tårnet til hældning og fald..."*

Sådan lød en dunkel spådom om den oprindelige Vosborgs endeligt. Spådommen blev givet til én af de første kendte ejere, Niels Bugge i 1300-tallet. Og ganske rigtigt: I 1532 skyllede en kæmpe stormflod ind over gården, så den sank i jorden og aldrig mere blev genopbygget på samme sted.

I Knud Gyldenstjernes ejertid blev herregården flyttet til dens nuværende, mere sikre placering længere inde i landet. Senere har familien Linde Leth (1707–1778) og Tang-familien (1783-1946) ejet Nørre Vosborg og især i den sidste periode har flere prominente gæster besøgt den prægtige herregård. Bl.a. var H.C. Andersen på sommerophold her i 1859, hvor han fik tid til at digte, lave papirklip og fantasere om stedets mange spøgelse.

*"Gårdens Kapel er forandret til Gjesteværelse; der sover jeg. En hvid Dame viser sig på dette Sted, men hun har ikke besøgt mig; hun ved vel, at jeg lider spøg, men ikke Spøgeri." (H.C. Andersen)*

Det lidt særlige navn "Vosborg" kan dateres tilbage til 1299, hvor der fortælles om en herregård med navnet Osborg. Os betyder åmunding eller udløb af vand og det henviser til den første placering ved Storåens udmunding tæt på Nissum Fjord.

## Deltagere

### Folketingets Miljøudvalg (MIU)

1. Lone Loklindt (RV – fmd.),
  2. Anni Mathiesen (V – næstfmd.),  
*[støder til i Thyregod]*
  3. Henrik Høegh (V),
  4. Torben Hansen (S),
  5. Jørn Dohrmann (DF),  
*[støder til i Thyregod, deltager alene 4/9]*
  6. Hans Kristian Skibby (DF).
7. udvalgssekretær Gro Iversen  
8. udvalgsassistent Lene Gregersen Kaasgaard

### Miljøministeriet

9. miljøminister Ida Auken
10. departementschef Marianne Thyrring,
11. ministersekretær Thomas Emil Jensen
12. afdelingschef Søren Kjær
13. kontorchef Pia Holm Nielsen

### Naturstyrelsen

14. direktør Niels Christensen
15. vicedirektør Helle Pilsgaard

### **KONTAKTPERSONER PÅ TUREN V/ DE 5 AKTIVITETER:**

- Aktivitet nr. 1 - Projekt Oddebæk: Niels Clemmensen, Oddebæk Vandløbslaug, 40 13 26 55
- Aktivitet nr. 2 - Harrild Hede: Skovrider Poul Ravnsbæk, 20 30 43 40
- Aktivitet nr. 3 - Bæver-sightseeing m.v.: Skovrider Thomas Borup Svendsen, 23 20 88 58
- Aktivitet nr. 4 - For de morgenfriske: Skovrider Thomas Borup Svendsen, 23 20 88 58

### **Naturbussens chauffører:**

- Naturvejleder Brian Kjølhede Jensen
- Naturvejleder Villiam Andersen



## Aktivitet 1: Oddebæk projektet



### **Oddebæk Vandløbslaug** - fra tanke til handling

#### Detail-program for ekskursion i Oddebæk projektet

Kl. 11.00 Velkomst v. formand Dan Rasmussen

Kl. 11.10 Niels Clemmensen fortæller historien om Oddebæk projektet i ord og billeder.

Kl. 11.45 Frokost.

Kl. 12.30 Vandretur langs det nye genslyngede vandløb (anden etape af det nyligt afsluttede vådområde projekt). Her vil Bo Levesen fortælle om DMUs effekt målinger.

Kl. 13.45 Besigtigelse af et konstrueret vådområde hos en privat lodsejer, hvor der informeres om kvælstofmålingerne før og efter vådområdet.

Kl. 14.30 Den medbragte kaffe drikkes i Madpakkehuset.

Kl. 15.00 Afrejse & tak for besøget

#### **Oddebæk Projektet**

Tekst: Bo Levesen Vejle Kommune og Niels Clemmensen Oddebæk Vandløbslaug.

Kimen til Oddebæk Vandløbslaug blev lagt i 1999, hvor en medarbejder fra Vejle Amt inspirerede en lodsejer så meget, at han senere henvendte sig til Vejle amt, for at få amtets hjælp til at forbedre vandkvaliteten i Oddebækken.

Vejle Amt v. Bo Levesen har siden været en fantastisk samarbejdspartner, hvor Bo og bestyrelsen i Oddebæk Vandløbslaug har inspireret hinanden, samt udvekslet viden og erfaringer om både landbrug og biologi til gavn for miljøet i hele området.

#### **Projektets historie**

Herunder følger en række hovedpunkter i projektføreløbet omkring Oddebæk:

##### **2000:**

- Vejle Amt opstarter et vandløbsprojekt ved Oddebæk, der skal forbedre bækkens dårlige miljøtilstand til fordel for fisk og smådyr
- I løbet af en årrække etableres 33 sandfang i hele Oddebæk-systemet. Sandfangene hjælper med til at ændre vandløbsbunden fra en gold, livløs sandørken til en attraktiv levested.
- Lodsejerne ved Oddebæk etablerer Oddebæk Vandløbslaug, som i dag omfatter 90 % af alle bredejere i Oddebæk-systemet. Lauget påtager sig frivilligt at vedligeholde de inddragede vandløbsstrækninger (primært tømning af sandfang).

##### **2002:**

- Det positive samarbejde mellem amt og lodsejere omkring vandløbsprojektet baner vejen for et fosforprojekt, der skal forbedre miljøtilstanden i den hårdt belastede Kulsø.
- Sammen med Landsforeningen Plantning og Landskab, KVL og Institut for Skov og Landskab udarbejder Oddebæk Vandløbslaug en kollektiv naturforvaltningsplan for hele Oddebæk-området. Planen følges frem til 2006 af 50 naturplaner på ejendomsniveau.

##### **2005:**

- Det første minivådområde anlægges ved Præstegårdssengen og bliver siden fulgt af endnu tre anlæg. Yderligere to er i dag under planlægning.

#### 2006:

- Oddebæk Vandløbslaug og Bo Levesen modtager i fællesskab Dansk Landbrugs initiativpris.

#### 2007:

- Vandløbslauget anlægger 37 km sammenhængende sti i Oddebæk-området og supplerer med forskellige formidlingsaktiviteter.

#### 2008:

- Vejle Kommune udbygger sammen med lodsejerne projektet til et stort vådområdeprojekt på 140 ha, der rummer Oddebæk fra kilde til udløb i Kulsø og hele vandløbets 3000 ha store opland. Projektet indvies d. 9. september 2012

#### 2010:

- Et stort afgræsningsprojekt langs Oddebæk på 180 ha ser dagens lys og ender med at blive et af Danmarks største græsningselskaber. Dette vil sikre en god udvikling af naturen på de nye enge som etableres gennem vådområdeprojektet. Allerede nu ses at orkideerne breder sig i området. Projektet indvies d. 9. september 2012

Det store projekt er kulminationen på mere end 12 års målrettet samarbejde mellem myndigheder og de lokale lodsejere på at forbedre natur og miljø i det 3000 ha store område ved Oddebæk. Nøglen til succes har været en samarbejdsmodel, hvor værktøjerne er vidensdeling og tillidsfuld dialog, der har været målrettet mod at identificere og skabe lokalt tilpassede helhedsløsninger på de natur- og miljømæssige udfordringer

#### Projektets målsætning

Målsætningen er gennem projektets 12-årige forløb blevet mere omfattende og ambitiøs. Ved projektets start var målet først og fremmest at forbedre miljøtilstanden i Oddebæk-systemet. Siden er målsætningen udbygget til også at omfatte en forbedring af miljøtilstanden i Kulsø og naturen generelt i Oddebæk-området. Målet er samtidig at øge områdets friluftsmuligheder.

En meget vigtig målsætning har desuden hele vejen været at fastholde den positive lodsejerdialog, og det har i alle projekter været frivilligt for lodsejerne at deltage.

#### Økonomi og finansiering

I tabellen herunder er anført de udgifter, som Oddebæk-projektet i runde tal har haft siden 2000 og frem til i dag samt hvem der har stået for finansieringen.

Projektdeel	Cirka udgift i kr.	Finansiering
Vandløb	3 mio.	Vejle Amt, Give Kommune og staten
Fosfor	0,3 mio.	Vejle Amt
Stier og formidling	1,5 mio.	Friluftsrådet, Vejle Amt, Vejle Kommune og staten
Vådområde	12 mio.	Vejle Kommune og staten
Minivådområder	0,5 mio.	Vejle Amt, Vejle kommune og staten
Græsning	0,8 mio.	Vejle Kommune og staten
<b>Udgifter i alt</b>	<b>18,1 mio.</b>	

#### Daglig drift

Oddebæk Vandløbslaug står for tømningen af sandfang og pleje af stisystemer.

#### Samarbejdsmodel: Dialogbaseret Naturudvikling

Vejle Kommune har ved større naturprojekter – som det ved Oddebæk – opnået de bedste resultater gennem frivillighed og involvering af de lokale parter. I Vejle Kommune kaldes det ”Dialogbaseret Naturudvikling”. Fremgangsmåden skaber langtidsholdbare resultater med større helhedsorientering og mere synergi, da de etableres på fælles værdier og mål, som alle involverede parter har ejerskab til. Læs mere om Dialogbaseret Naturudvikling i bilaget side 22.



Den dialog baserede Naturudvikling er udarbejdet efter inspiration og erfaringer i Odderbæk området, og i samarbejde med Odderbæk Vandløbslaug.

### Forskerne følger med

Både det store vådområdeprojekt ved Odderbæk og to af minivådområderne er med i internationale overvågningsprogrammer. Det handler dels om MONI-tech, som sigter mod at undersøge tilbageholdelsen af N og P i ådalen, og SUPREME-tech (også kaldet "Filtre i landskabet"), som sigter mod at udvikle og overvåge forskellige typer af minivådområder.

Odderbæk-projektet i tal	
- 140 ha vådområde	- Cirka 70 lodsejere inddraget
- 16 ton kvælstof fjernes årligt	- 180 ha heget til afgræsning
- 500 kg fosfor fjernes årligt	- 20 km vandløb forbedret
- 3000 ha opland renses for N og P	- 16 mio. kr. i samlede udgifter

Se evt. også hjemmesiden [www.odderbæk.dk](http://www.odderbæk.dk)

